

Sport
Fryslân

Adviesrapport Amelanders beweegaanbieders

Onderzoek naar de toekomst van het Amelanders beweegaanbod

2022

Anita Bakker | Sport Fryslân
Jurjen Bosch | Sport Fryslân

Inhoudsopgave

Inleiding en werkwijze	1
1. Cijfers en ontwikkelingen met betrekking tot sportdeelname Ameland	3
1.1 Demografische ontwikkelingen leiden tot meer ouderen en minder jeugd	3
1.2 Verenigingslidmaatschap onder druk	4
1.3 Clublidmaatschap en andere sportverbanden	4
1.4 64% van de inwoners van Ameland voldoet aan de beweegrichtlijn	5
1.5 Sport en armoede	5
2. Analyse van het beweegaanbod op Ameland	6
2.1 Uitgebreid en divers beweegaanbod op Ameland	7
2.2 Belangrijkste bevindingen op het gebied van accommodatiewensen	8
3. De toekomst van het Amelandse beweegaanbod	12
3.1 Conclusies en aanbevelingen op het gebied van accommodaties	12
3.2 Conclusies en aanbevelingen anders dan op het gebied van accommodaties	13
3.3 De toekomst van de voetbalverenigingen op Ameland	15
Bijlage 1	
Beweegaanbieders die meegewerkt hebben aan het onderzoek	16
Bijlage 2	
Vragenlijst Beweegaanbieders Ameland	17
Bijlage 3	
Begeleidende tekst bij vragenlijst Beweegaanbieders	19

Inleiding en werkwijze

De gemeente Ameland heeft in de zomer van 2021 Sport Fryslân opdracht gegeven om te onderzoeken wat de Amelandersportverenigingen nodig hebben om vitaal en toekomstbestendig te worden en te blijven. Omdat het niet alleen sportverenigingen zijn die de Amelandersbevolking aan het bewegen helpt, maar bijvoorbeeld ook particuliere initiatieven en gezondheidsorganisaties, is er in overleg met de gemeente voor gekozen om de scope iets te verbreden van 'sportverenigingen' naar 'beweegaanbieders'.

De opdracht van de gemeente luidt als volgt:

Opdracht: Amelandersportverenigingen

Maatschappelijke ontwikkelingen en trends op het gebied van sport en vrijetijdsbesteding volgen elkaar in rap tempo op. Mensen gaan steeds vaker individueel sporten. Veel sportverenigingen ervaren dat het steeds lastiger wordt om het ledenaantal op peil te houden. Om vitaal te blijven is het van belang dat het aanbod van de vereniging aansluit bij de vraag van de sporters. Samenwerken of fuseren kan ook bijdragen aan de vitaliteit en toekomstbestendigheid van sportverenigingen. Onderzoek wat ervoor nodig is om de Amelandersportverenigingen, die gevestigd zijn in of nabij de sporthal in Hollum, de sporthal in Nes of het sportcomplex Nes/ Buren (Geel Wit), vitaal en toekomstbestendig te maken en te houden.

Proces van werken

Om onderzoek te kunnen doen naar de toekomst van het beweegaanbod op Ameland, is gekeken op welke wijze we zo volledig mogelijk de input van de beweegaanbieders konden verzamelen. We hebben ervoor gekozen om dit in drie fasen te doen:

1. Vragenlijst

We hebben elke beweegaanbieder per mail een korte vragenlijst met tien vragen toegestuurd over hun vereniging of organisatie en over wat hen qua ontwikkelingen, knelpunten en toekomstwensen bezighoudt.

2. Belronde

Met alle beweegaanbieders is telefonisch contact geweest en is de vragenlijst besproken.

3. Analyse van de uitkomsten

De uitkomsten van al deze beweegaanbieders hebben we naast elkaar gelegd en geanalyseerd. Daar waar nodig is een nieuwe belronde gedaan langs enkele van de beweegaanbieders. Deze tweede belronde was niet vooraf ingecalculerd, maar bleek nodig voor verduidelijking en nuancering.

Uiteindelijk heeft dit proces ertoe geleid dat we per cluster van sportaccommodaties conclusies en aanbevelingen hebben geformuleerd. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 3.

Voor de volledigheid is het goed om hier te vermelden dat gelijktijdig met deze opdracht, Sport Fryslân ook een andere opdracht voor de gemeente Ameland uitgevoerd heeft.

De inhoud daarvan is de volgende:

Opdracht: Nieuwbouw sportcomplex Nes/ Buren

Een goede accommodatie is voor verenigingen van groot belang voor een prettige sportbeoefening. Voor de mogelijke nieuwbouw van het sportcomplex Nes/ Buren is het voor de gemeente Ameland belangrijk om te weten hoe de huidige gebruiker, voetbalvereniging Geel Wit, zich in de toekomst zal ontwikkelen. Stel een ontwikkelprognose op voor voetbalvereniging Geel Wit waaruit cijfermatig en beargumenteerd blijkt hoe de voetbalvereniging zich in de komende 30 jaar ontwikkelt.

Beide opdrachten van de gemeente Ameland staan los van elkaar, maar hebben een overlap waar het om sportpark Nes/ Buren gaat. Beide opdrachten zijn gelijktijdig uitgevoerd, naast elkaar, en worden in afzonderlijke adviesrapporten opgeleverd.

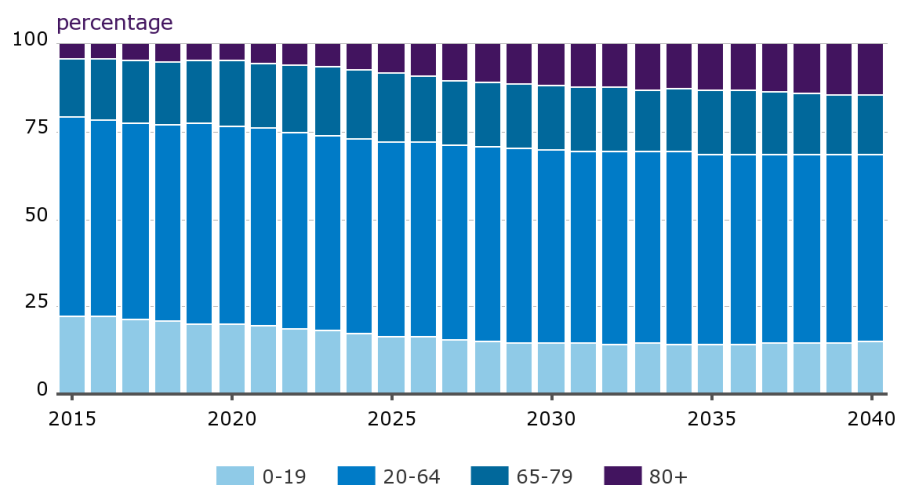
Sport Fryslân, Heerenveen, juni 2022

Jurjen Bosch
Anita Bakker

1. Cijfers en ontwikkelingen met betrekking tot sportdeelname Ameland

1.1 Demografische ontwikkelingen leiden tot meer ouderen en minder jeugd

Gemeente Ameland heeft net als de meeste gemeenten te maken met een demografische overgang waarbij de samenstelling van de bevolking aan het veranderen is. Het aantal senioren groeit en het aantal jongeren neemt af. Deze trend zet de komende jaren door. De toename van de aantallen ouderen en migranten in de Amelandse samenleving zal invloed hebben op het aantal leden van een sportvereniging. Ouderen en niet-westerse migranten zijn namelijk minder vaak lid van een sportvereniging dan jongeren en autochtone Nederlanders. De komende jaren zal door vergrijzing, migratie en het toenemende belang van de beleving van sport ook een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport dan die nu populair zijn. Hieronder een overzicht van de verwachte ontwikkelingen op het gebied van de demografische overgang binnen de gemeente Ameland.

Bron: Regiobeeld - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Percentage inwoners per leeftijdscategorie toont vergrijzing en ontgroening aan

Jaar	80+	65-79	20-64	0-19
2015	4,1	16,7	56,7	22,5
2016	4,2	17,5	56,1	22,2
2017	4,5	18	56,1	21,4
2018	4,8	18,1	55,8	21,3
2019	4,5	18,1	57,1	20,4
2020	4,8	18,4	56,9	20
2021	5,2	18,5	56,6	19,7
2022	5,7	19,3	56	18,9
2023	6,3	19,8	55,7	18,2
2024	7,3	19,6	55,7	17,5
2025	8,1	19,5	55,6	16,7
2026	9,1	18,8	55,7	16,4
2027	10,2	18,5	55,5	15,8
2028	10,8	18,5	55,3	15,4
2029	11,1	18,3	55,7	14,9
2030	11,6	18,3	55,3	14,8
2031	12,3	18	55,1	14,6
2032	12,4	18,4	54,8	14,5
2033	12,8	17,8	54,8	14,6
2034	12,7	18	54,8	14,5
2035	12,8	18,5	54,2	14,5
2036	13	18,6	54,1	14,4
2037	13,6	17,8	54	14,6
2038	14	17,5	53,8	14,7
2039	14,3	17,3	53,6	14,8
2040	14,4	16,8	53,7	15,1

Bron: Regiobeeld - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

1.2 Verenigingslidmaatschap onder druk

Het aandeel Nederlanders van 6 jaar en ouder dat lid is van een sportvereniging was in 2014 nog 31%. De afgelopen jaren zijn deze cijfers verder gedaald. De verwachting is dat deze trend zich doorzet en Nederlanders minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Op dit moment sport 26,5% van de Nederlanders bij een sportvereniging. 19,5% van de inwoners van Ameland sporten bij een sportvereniging. Deze verenigingen zijn aangesloten bij de bonden van NOC-NSF. Dit geeft deels een vertekend beeld omdat een deel van de verenigingen op Ameland niet meer aangesloten zijn bij de bonden waardoor deze leden niet worden meegerekend (b.v. bij de tennisverenigingen). Hieronder een overzicht met het percentage inwoners per leeftijdsgroep dat lid is bij één of meerdere sportbonden. Daarnaast nog een overzicht van het Percentage (%) inwoners met een lidmaatschap bij een specifieke sportbond.

Percentage (%) inwoners met lidmaatschap bij één of meerdere sportbonden:

Leeftijd	Gemeente Ameland	Landelijk
5-9 jaar	24,5%	39,5%
10-24 jaar	44,6%	48,3%
25-44 jaar	18,9%	25,0%
45-64 jaar	14,9%	22,7%
65 jaar en ouder	10,3%	17,8%

Bron: Monitor Open Data Sport & Bewegen 2021

Percentage (%) inwoners met lidmaatschap bij een specifieke sportbond:

Sport	Gemeente Ameland	Landelijk
De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB)	12,2%	7,7%
De Nederlandse Golf Federatie (NGF)	2,3%	2,3%
Sportvisserij Nederland	1,6%	3,7%
De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)	1,3%	1,0%
De Koninklijke Nederlandse Gymnastiekunie (KNGU)	0,2%	1,7%
De Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB)	0,1%	0,7%
De Nederlandse Volleybalbond (Nevobo)	0,1%	0,7%
De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB)	0,1%	0,7%

Bron: Monitor Open Data Sport & Bewegen 2021

1.3 Clublidmaatschap en andere sportverbanden

Tegen over het verenigingslidmaatschap staat dat vooral individuele sporten of alternatieven op bestaande sporten steeds populairder worden. Voorbeelden hiervan zijn hardlopen en bootcamps, maar ook de extreme sporten zoals kitesurfen en mountainbiken. De coronapandemie heeft ook invloed gehad op het beweeggedrag. Mensen gingen minder vaak naar de sportvereniging of sportschool, maar besteedden meer tijd aan individueel sporten en activiteiten zoals wandelen, fietsen en hardlopen. Hieronder het overzicht in wat voor verband Nederlanders sporten vanaf 6 jaar en ouder.

Verband	Percentage
Alleen, ongeorganiseerd	42%
In groepsverband, zelf georganiseerd of door familie	14%
Lid sportvereniging	26 %
Abonnee, lid fitnesscentrum / commerciële aanbieder	12%
Anders (bv bedrijfssport)	6%

Specifieke cijfers voor Ameland ontbreken op dit vlak, maar het hoge percentage van het ongeorganiseerde sporten zal ook voor Ameland gelden.

1.4 64% van de inwoners van Ameland voldoet aan de beweegrichtlijn

In 2021 voldeed gemiddeld 53% van de volwassenen van 18 jaar en ouder aan de beweegrichtlijn in Nederland. In de gemeente Ameland voldoet 64,3% van de inwoners aan de beweegrichtlijn. Onderstaande afbeelding geeft weer wanneer een inwoner voldoet aan de beweegrichtlijn.

1.5 Sport en armoede

Uit de monitor buurtcijfers 2020 Ameland van het ministerie van VWS blijkt dat 9% van de inwoners van 18 jaar en ouder moeite hebben om rond te komen binnen de gemeente Ameland:

www.rivm.nl/media/smap/richtlijnbewegen.html?gemeente=Ameland

Om juist deze doelgroep de kans te bieden om te bewegen is het belangrijk om dit financieel mogelijk te maken. Het jeugd- en Volwassenenfonds Sport en Cultuur maakt dit voor deze doelgroep mogelijk: www.jeugdfonds.nl en www.volwassenenfonds.nl

2. Analyse van het beweegaanbod op Ameland

Om antwoord te kunnen geven op de vraag wat er nodig is om de Amelander beweegaanbieders vitaal en toekomstbestendig te maken en te houden, is het allereerst van belang om met de beweegaanbieders in gesprek te gaan en te ontdekken wat hen bezighoudt.

Zoals in de inleiding van dit adviesrapport al is aangegeven bij het werkproces, hebben we ervoor gekozen om dit in drie fasen te doen:

1. Vragenlijst

Met tien vragen hebben we bij elke beweegaanbieder achterhaald wat onder andere de stand van zaken is van de ontwikkeling van de ledenaantallen, het beweegaanbod, uitdagingen voor de nabije en verdere toekomst, aanwezige knelpunten, behoefte aan vernieuwing en ontwikkeling. De vragenlijst en de tekst van de begeleidende mail zijn toegevoegd in bijlage 2 en 3.

2. Belronde

Met alle beweegaanbieders is telefonisch contact geweest en is de vragenlijst besproken. De ingeschatte tijd van 20 minuten per gesprek bleek vaak niet toereikend. De beweegaanbieders hebben zonder uitzondering enthousiast meegewerkt aan het onderzoek. Zelfs als er meerdere keren contact nodig was, bleef men zeer bereid om ons van aanvullende informatie te voorzien.

3. Analyse van de uitkomsten

Naar aanleiding van de analyse is een nieuwe belronde gedaan langs enkele van de beweegaanbieders. Deze tweede belronde was niet vooraf ingecalculeerd, maar bleek nodig voor verduidelijking en nuancering. Uiteindelijk heeft dit proces ertoe geleid dat we per cluster van sportaccommodaties conclusies en aanbevelingen hebben geformuleerd. Deze zijn beschreven in hoofdstuk 3.

Om de opgevraagde informatie te bundelen naar de plekken waar op het eiland het meest bewogen wordt, is een onderverdeling gemaakt in drie sportcomplexen waar soms één en soms meerdere takken van sport aangeboden worden. Hierbij hebben we onderstaande indeling gehanteerd, zoals die ons door de gemeente in de onderzoeksopdracht is meegegeven.

In en rond sporthal Hollum	
SC Amelandia	Voetbal, volleybal, tennis, badminton en zaalvoetbal
In en rond sporthal Nes	
Sportclub Nes/ Buren	Volleybal, badminton, gymnastiek, turnen (is gestopt), boksen en zaalhockey
ATC : Amelander Tennisclub	Tennis
Sportcomplex Nes/ Buren	
Voetbalvereniging Geel Wit	Voetbal

Niet alle beweegaanbieders van Ameland bevinden zich op één van deze drie sportcomplexen. De beweegaanbieders die op andere locaties hun sport of beweegactiviteit aanbieden, hebben we in het onderzoek wel meegenomen om het beeld voor de toekomst van het Amelanders beweegaanbod zo volledig mogelijk in beeld te brengen. Het gaat hierbij om de beweegaanbieders in volgende tabel.

Beweeginitiatieven op andere locaties dan de drie genoemde sportcomplexen:
Golfvereniging Ameland
Fysio Metz de Boer
Bodyshape Ameland
Sociaal Cultureel Werk Ameland
Amelanders Men- en rijvereniging
CAT-club Ameland
Yoga met Judith
Openluchtzwembad, vakantiepark Klein Vaarwater

Maar zonder direct naar de drie verschillende sportcomplexen te kijken, valt er ook veel overkoepelends te zien als we naar het beweegaanbod kijken. Laten we eerst kijken naar het algemene beeld van het beweegaanbod en daarna de focus leggen op de afzonderlijke sportcomplexen.

2.1 Uitgebreid en divers beweegaanbod op Ameland

Over het algemeen kan vastgesteld worden dat het beweegaanbod op Ameland divers is. Het is een goede mix van traditionele (voetbal, tennis, badminton etc.) en minder traditionele sporten (catamaran zeilen, bootcamp etc.). Het is ook een mix van team- en individueel sportaanbod, is geografisch goed verdeeld over het eiland, is gericht op vrijwel alle doelgroepen en is qua betaalbaarheid voor veel mensen toegankelijk.

Om ook over 10 of 20 jaar nog gebruik te kunnen maken van een uitgebreid beweegaanbod is het van belang dat beweegaanbieders nadenken over de toekomst. Het verschilt heel erg per beweegaanbieder wat er nodig is om vitaal en toekomstbestendig te worden: voor sommige beweegaanbieders zijn aanpassingen nodig op het gebied van de accommodatie, anderen vragen ondersteuning bij het vinden (en aan zich binden) van vrijwilligers en er zijn ook beweegaanbieders die niets nodig hebben en met de huidige stand van zaken nog vele jaren vooruit kunnen.

Samenvattend kan gesteld worden dat de sport- en beweegvoorzieningen op Ameland over het algemeen goed zijn en dat ze door de beweegaanbieders erg gewaardeerd worden. Bij enkele verenigingen werden specifiek de 'Busjes van Sport Promotie Ameland' genoemd als waardevolle voorziening waar ze gebruik van mogen maken.

Naast de vele aangelegde sport- en beweegvoorzieningen, kenmerkt Ameland zich ook door de aanwezigheid van veel buitenruimte en natuur. Laten we niet vergeten dat de openbare ruimte op Ameland veel inwoners en toeristen uitdaagt om in beweging te komen. Misschien is de openbare ruimte wel de grootste beweegaanbieder van het eiland.

2.2 Belangrijkste bevindingen op het gebied van accommodatiewensen

Belangrijkste bevindingen rond sporthal Hollum	
SC Amelandia	Voetbal, volleybal, tennis, badminton en zaalvoetbal

Verplaatsen van accommodaties

De Stelp in Hollum is een instelling voor ouderenzorg op Ameland en is op korte termijn aan vernieuwing toe. De bouw van De Nieuwe Stelp heeft tot gevolg dat andere faciliteiten in diezelfde omgeving verplaatst moeten worden. Dat geldt onder andere voor de sportvelden van SC Amelandia.

Door deze verplaatsing van de sportvelden is Amelandia op dit moment erg gefocust op het hier en nu, met wat minder oog voor de visie richting de toekomst. De club is zich daarvan bewust en heeft enkele vraagstukken die meer visie en voorbereiding vergen wat verder vooruitgeschoven. Zo is de vereniging voornemens om later dit jaar, samen met leden en stakeholders, na te denken over de maatschappelijke rol die de vereniging wil innemen in de gemeenschap.

Voetbal

Er is recent een nieuw jeugdopleidingsplan ontwikkeld en Amelandia heeft een jeugdopleider aangetrokken. Goede kwaliteit van trainingen en het goed begeleiden van jeugdspelers is een belangrijke pijler waar Amelandia de komende jaren op gaat inzetten.

Tennis

Dezelfde ontwikkelingen als bij de Amelander Tennisclub (zie hieronder), spelen ook bij Amelandia. Ook Amelandia overweegt om van ondergrond van hun tennisbanen te veranderen. Vanwege de op handen zijnde verplaatsing van de sportaccommodaties is het bestuur hierover al in gesprek met de gemeente. Waarover binnen Amelandia nog niet gesproken is, is de kans die een eventuele andere ondergrond van de tennisbanen oplevert, om er ook andere beweegactiviteiten en andere doelgroepen op toe te laten. Dit biedt nog mogelijkheden voor de toekomst.

Een ander punt dat de vereniging aanstipte, was dat er nog twee andere tennisbanen zijn op West, namelijk bij het Fletcher Hotel. Deze zijn particulier eigendom van het hotel en gaan binnenkort verdwijnen. Fletcher Hotel heeft al contact opgenomen met Amelandia om een regeling te treffen waarbij hotelgasten in de toekomst op de banen van Amelandia kunnen tennissen. De verwachting is dat hierdoor de bezetting van de tennisbanen van Amelandia in de toekomst zal toenemen.

Belangrijkste bevindingen rond sporthal Nes	
Sportclub Nes/ Buren	Volleybal, badminton, gymnastiek, turnen (is gestopt), boksen en zaalhockey
ATC : Amelander Tennisclub	Tennis

Tennisbanen

De Amelander Tennisclub beraadt zich op dit moment of er een andere ondergrond dan gravel mogelijk is voor de twee banen waar de club op speelt. Hier is nog geen besluit over genomen, maar er wordt binnen de club actief over nagedacht. De club is op zoek naar een ondergrond:

- met minder onderhoud: dat vraagt minder inzet van de vrijwilligers van de vereniging en is voordeliger qua kosten voor de gemeente. Gedacht wordt aan een ondergrond van Topclay;
- met een langer speelseizoen, met meer mogelijkheden in de herfst en de winter;

- met meer beweegmogelijkheden dan alleen tennis, met bijvoorbeeld ook buitenlessen voor basisscholen, koersbal of jeu des boules voor ouderen, badminton voor omwonenden etc.

De plannen zijn nog in de verkenningsfase en kunnen nog elke mogelijke uitkomst krijgen, maar voor de toekomst van het beweegaanbod op het eiland is dit een ontwikkeling die mogelijkheden biedt en alleen al daarom in de gaten gehouden moet worden.

Behalve bovenstaande ontwikkeling heeft de vereniging ook inzet en initiatief nodig om de overige zaken van het sportterrein meer representatief te maken, zoals de omheining en de aankleding rondom de banen. Gezien de kleine groep vrijwilligers is het een behoorlijke klus waarbij ondersteuning en meer menskracht welkom zou zijn.

Samenwerking met andere sportaanbieders, sporthalgebruikers, maar ook de nabijgelegen school en de wijkbewoners kunnen hierbij voor oplossingen zorgen. Vooral waar het de uitwisseling van vrijwilligers betreft. Maar bijvoorbeeld ook het gebruik van kleed- en douchegelegenheden of de mogelijkheid om gebruik te maken van de kantine van de sporthal om na het tennissen iets te drinken. Een dergelijke kruisbestuiving van mogelijkheden zou in de nabije toekomst verkend kunnen worden. Dit zou een impuls zijn voor de vitaliteit van de vereniging, maar daarnaast ook voor de andere betrokken partijen.

Een mogelijke kans hierbij kan zijn om alle gebruikers als potentiële vrijwilligers te benaderen (niet alleen de leden van ATC, die misschien wel een coördinerende rol hierin hebben) voor het gezamenlijk onderhouden van het complex.

Belangrijkste bevindingen rond sportcomplex Nes/ Buren	
Voetbalvereniging Geel Wit	Voetbal

Het huidige gebouw op het sportcomplex Nes/ Buren doet dienst als kantine en kleedgelegenheid voor voetbalvereniging Geel Wit. Het gebouw is door de jaren heen sterk verouderd en het is noodzakelijk dat er nieuwbouw plaatsvindt. Om die reden heeft er ook al langere tijd geen noemenswaardig onderhoud meer plaatsgevonden aan het verouderde gebouw.

Dat er een volledig nieuwe accommodatie nodig is, daar is zowel bij de vereniging als bij de gemeente geen onduidelijkheid over. Dat dit op relatief korte termijn moet gebeuren, is ook duidelijk. Om te achterhalen wat de kaders, de minimale vereisten, de richtlijnen vanuit de KNVB en de prognoses voor de toekomst van de vereniging zijn, is minder duidelijk. De gemeente Ameland heeft aan Sport Fryslân en de KNVB-opdracht gegeven om hier helderheid over te geven. Hier wordt een afzonderlijk adviesrapport over opgesteld. Om die reden laten we het vernieuwen van de accommodatie van Geel Wit hier buiten beschouwing.

Belangrijkste bevindingen op andere locaties dan de drie genoemde sportcomplexen:
Golfvereniging Ameland
Fysio Metz de Boer
Bodyshape Ameland
Sociaal Cultureel Werk Ameland
Amelander Men- en rijvereniging
CAT-club Ameland
Yoga met Judith
Overdekt zwembad, vakantiepark Klein Vaarwater

Zwembaden

Voor het stimuleren van bewegen en voor het faciliteren van breed en divers beweegaanbod, mag een zwemvoorziening in een gemeente niet ontbreken.

Er is geen gemeentelijk zwembad op Ameland. Er zijn wel twee particuliere zwembaden. Naast recreatief gebruik, worden deze particuliere zwembaden (door een private partij) gebruikt voor het geven van zwemlessen.

De noodzaak voor renovatie en de toenemende energieprijzen leiden ertoe dat de toekomst voor de zwembaden mogelijk onzeker kan zijn. Gezien de maatschappelijke rol die de zwembaden vervullen en hun noodzakelijke aanwezigheid voor de zwemlessen is het voor de gemeente, de zwembaden én voor de Amelander inwoners van belang om te kijken hoe de zwembaden voor de toekomst behouden kunnen blijven.

Particuliere initiatieven

Voor enkele particuliere beweeginitiatieven is het soms moeilijk om geschikte beweegruimte te vinden die passend is voor hun activiteiten en die betaalbaar is. Vooral dit laatste is lastig, omdat het vaak om kleine initiatieven gaat, die weinig inkomsten genereren. De minst dure oplossing is om de activiteiten thuis of buiten in de natuur aan te bieden, wat dan ook vaak gebeurt.

Voor het huren van een sporthal (of een andere gemeentelijke accommodatie) geldt voor deze aanbieders niet het lage verenigingstarief, maar een hoger commercieel tarief. Mochten particulieren hun beweeginitiatieven onder de vlag van een vereniging aanbieden, dan kunnen ze in aanmerking komen voor het verenigingstarief. Particuliere beweegaanbieders die de voorkeur geven aan het vrije ondernemerschap en zich niet willen binden aan een vereniging, kunnen zich juist ook op die wijze profileren: als onderneming of als toeristische activiteit. Met een tarief dat de kosten volledig dekt.

Paardensport

De Amelander men- en rijvereniging is voor haar activiteiten afhankelijk van samenwerking met diverse bestuurlijke en natuurbeschermende organisaties en ook met verschillende particulieren. Door dit grote netwerk en de goede contacten slaagt de vereniging erin structureel en goed beweegaanbod te organiseren. Een wens voor de toekomst is om een overkapte rijbak of een indooraccommodatie te kunnen gebruiken. Met een binnen locatie zouden de ruiters hun rijseizoen kunnen verlengen door bij slecht weer en modderige paden binnen te kunnen rijden.

Belangrijkste bevindingen bij het analyseren van de resultaten:

Bij het beschrijven en vergelijken van de uitkomsten van het onderzoek vielen ons verschillende dingen op:

- Op onze vragen naar ervaren knelpunten en naar wensen voor de toekomst is de 'omvang' en de 'noodzakelijkheid' van die knelpunten en wensen heel divers geïnterpreteerd. Qua omvang is bijvoorbeeld de aanschaf van nieuwe ballen niet te vergelijken met de bouw van een nieuw sportcomplex. En qua noodzakelijkheid is het vinden van een nieuwe trainer van een heel andere orde dan een overkapping voor een outdoor-sport voor als het slecht weer is. Hiermee is niet gezegd dat er foute antwoorden gegeven zijn of dat de vragen verkeerd begrepen zijn. Juist niet. Het laat alleen heel duidelijk zien dat de ervaringen en de behoeften per beweegaanbieder heel divers zijn. In hoofdstuk 3 komen we hierop terug en leggen we uit hoe we de verschillende antwoorden toch vergelijkbaar met elkaar hebben kunnen maken.
- Sommige knelpunten blijken al zo lang te bestaan dat ze niet eens als knelpunt naar voren werden gebracht, maar later in het gesprek, meer zijdelings, ter sprake kwamen, en bijna als een vast gegeven beschouwd werden. Dan blijkt er al een paar jaar niet meer naar een trainer gezocht te worden, want 'die vinden we toch niet'.
- Externe factoren en ontwikkelingen zijn erg bepalend gebleken voor de ervaren knelpunten en toekomstwensen. Zo leidt de bouw van de 'Nieuwe Stelp' tot het moeten verplaatsen van sportlocaties, wat leidt tot het heroverwegen of bijvoorbeeld gravel wel de meest wenselijke ondergrond is voor de tennisbaan. Deze vraag zou waarschijnlijk niet aan de orde zijn gekomen als de 'Nieuwe Stelp' daar niet zou worden gebouwd.

3. De toekomst van het Ameland beweegaanbod

In een gemeente waarvan we eerder al vaststelden dat het beweegaanbod divers is en goed georganiseerd, heb je voor de toekomst niet veel meer te wensen dan dat dit zo blijft. Vooral de goede mix die we op verschillende vlakken van het beweegaanbod zagen, is erg waardevol: traditioneel en minder traditioneel; team- en individueel beweegaanbod, geografisch een goede spreiding over het eiland, beweegaanbod voor verschillende doelgroepen en qua betaalbaarheid voor veel mensen toegankelijk.

Voor kansen en verbeteringen voor de toekomst hebben we gekeken wat ervoor nodig is om de Ameland bevolking voor nu en voor de langere termijn in beweging te brengen én te houden.

Bij de aanbevelingen die we doen, zijn de volgende vragen dan ook steeds het vertrekpunt geweest:

- Gaan hierdoor meer mensen bewegen?
- Wordt het sportseizoen hierdoor verlengd? Kun je dan bijvoorbeeld het hele jaar door blijven sporten in plaats van alleen de zomer of alleen de winter?
- Kunnen er zaken handig gecombineerd worden? Of is er een samenwerking mogelijk tussen beweegaanbieders.

Net als in het voorgaande hoofdstuk maken we ook hier een onderverdeling in:

- Accommodaties
- Sportzaken anders dan accommodaties

3.1 Conclusies en aanbevelingen op het gebied van accommodaties:

1. Het vernieuwen van de ondergrond van de tennisbanen op Ameland (bij ATC en Amelandia) leidt tot een toename van beweegmogelijkheden:
 - Het speelseizoen voor de tennissers wordt verlengd
 - Op de nieuwe ondergrond kunnen ook andere beweegvormen aangeboden worden voor mogelijk meerdere doelgroepen: gymlessen spel voor basisschoolkinderen, koersbal of jeu des boules voor ouderen, badminton voor omwonende etc.
2. De positie van de zwembaden en de relatie van de zwembadeigenaren met de gemeente is een bijzondere: als er geen zwembad op Ameland was, zou de gemeente op een andere wijze hebben moeten investeren om zwemlessen mogelijk te kunnen maken. Nu zijn er, meer per toeval dan door beleidsmatige keuzes, wél twee particuliere zwembaden, waardoor er voldoende zwemgelegenheid op het eiland is. Onder andere het geven van zwemlessen, is op deze manier mogelijk. Voor de toekomst van de zwembaden op de langere termijn is het van belang dat de gemeente heroverweegt wat haar rol en positie is ten opzichte van de zwembadeigenaren en hoe dat financieel voor alle partijen tot een constructieve oplossing kan leiden.

Voor het vitaal en toekomstbestendig maken van het sportaanbod op Ameland adviseren wij de komende jaren te investeren in bovenstaande ontwikkelingen.

Het vernieuwen van de accommodatie van Geel Wit laten we hier buiten beschouwing, omdat daar een afzonderlijk adviesrapport over opgesteld wordt.

3.2 Conclusies en aanbevelingen op het gebied van sportzaken, anders dan accommodaties

Veel beweegaanbieders hebben aangegeven wat er voor hen nodig is om vitaal en toekomstbestendig te worden. Daar is een brede variatie aan antwoorden uitgekomen. Dit zijn de factoren die door meerdere beweegaanbieders genoemd zijn:

- Trainers

Enkele verenigingen geven aan moeite te hebben om trainers te vinden. Dit heeft de afgelopen jaren ook invloed gehad op het aanwezige beweegaanbod. Een aantal beweegactiviteiten is hierdoor namelijk noodgedwongen gestopt. Voorbeelden hiervan zijn judo bij het Sociaal Cultureel Werk en het turnen bij sportclub Nes/ Buren.

- Vrijwilligers

Meerdere verenigingen geven aan moeite te hebben om voldoende vrijwilligers te vinden. Hierbij gaat het zowel om bestuurlijke, sporttechnische als uitvoerende vrijwilligers.

- Vergrijzing

Drie beweegaanbieders geven aan dat er vergrijzing plaatsvindt in het ledenbestand van hun vereniging. Het is lastig om jonge mensen te werven voor de sport.

- Overleg beweegaanbieders

Er blijkt geen (structureel) onderling overleg tussen de verschillende beweegaanbieders te zijn. Dit zou voor verenigingen die qua locatie dicht bij elkaar zitten wel meerwaarde kunnen hebben. Zie het eerder genoemde voorbeeld van ATC en Sportclub Nes-Buren die de kantine van de sporthal zouden kunnen delen. De mogelijkheid van toenadering tussen beide verenigingen zou verder onderzocht kunnen worden. Het verdient aanbeveling om mogelijke samenwerkingsvormen in de nabije toekomst verder te verkennen.

Een beweegaanbiedersoverleg, waarop dergelijke thema's en kansen besproken worden, is er voorheen wel geweest, 1x per half jaar. Nu het er niet meer is, kan overwogen worden om dit per sportcomplex alsnog weer in te stellen. Een eventueel goed alternatief hiervoor is het Sportakkoord: neem deel aan de werkgroepen van het Sportakkoord, juist om met elkaar in gesprek te zijn.

Op basis van de voorgenoemde bevindingen hebben wij onderstaande conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Voor het vitaal en toekomstbestendig maken van het beweegaanbod op Ameland adviseren wij de komende jaren te investeren in onderstaande drie ontwikkelingen.

1. Gezien de knelpunten waar veel beweegaanbieders tegenaan lopen, zijn zij gebaat bij ondersteuning door een 'Buurtsportcoach VO' (met geringe fte, bijvoorbeeld 2 à 3 dagdelen per week). Specifiek voor het geven van trainingen en het ondersteunen van trainers bij verenigingen (of voor het incidenteel aantrekken van gasttrainers). En voor vraaggerichte verenigingsondersteuning zoals het opleiden van trainers, werven van vrijwilligers, ontwikkelen van nieuw beweegaanbod, attenderen op samenwerkingsmogelijkheden of financiële kansen, vinden en binden van andere dan de gebruikelijke doelgroepen, verkennen van vernieuwende lidmaatschapsvormen, ondersteunen bij het ontwikkelen van een toekomstvisie etc. (VO = verenigingsondersteuning).

2. Voor het verhogen van de betrokkenheid tussen de gemeente en de diverse beweegaanbieders is het aan te raden om minimaal 1 of 2 keer per jaar onderling contact te hebben. De beweegaanbieders kunnen de gemeente uitnodigen om aanwezig te zijn bij bijvoorbeeld een toernooi, een bijzondere gebeurtenis op de club, een kampioenswedstrijd, maar ook meer formeel zoals bij de ledenvergadering of een bestuursvergadering. De behoefte hieraan verschilt per beweegaanbieder, maar door enkele clubs zou een jaarlijks rondje langs de clubs door de gemeente om te informeren hoe het gaat en wat er speelt, erg gewaardeerd worden.
3. Beweegaanbieders signaleren vergrijzing onder hun leden en tegelijk richten ze zich qua ledenwerving vooral op de jeugd. Deze trend zou doorbroken moeten worden: ondersteun beweegaanbieders in een omslag van denken qua wervingsstrategie. Ondersteun hen om meer beweegaanbod voor senioren te ontwikkelen. Het idee om zich met hun beweegaanbod meer op een oudere doelgroep te richten, ontstaat bij veel aanbieders niet vanzelf.

3.3 De toekomst van de voetbalverenigingen op Ameland

Een specifieke situatie lichten we er hier even uit: de voetbalverenigingen Geel Wit en Amelandia. Bij beide verenigingen is er een wens voor het vernieuwen (Geel Wit) of uitbreiden (Amelandia) van een deel van de accommodatie waar ze gebruik van maken. Bij Geel Wit leeft deze wens veel nadrukkelijker en is de noodzaak groter. Ook is er over de vernieuwing van hun accommodatie al intensief met de gemeente gesproken.

Voordat er een investering gaat plaatsvinden in de accommodatie van één van beide sportaanbieders, is het verstandig om te analyseren wat de kansen zijn dat beide voetbalverenigingen over tien jaar nog zelfstandig bestaan of dat het misschien aannemelijk is dat beide verenigingen tegen die tijd intensief samenwerken of zelfs samengaan in de vorm van één vereniging.

Hier hebben we beide voetbalverenigingen op bevraagd en we kunnen concluderen dat het heel legitiem is om ervan uit te gaan dat beide voetbalclubs over 10 jaar allebei nog zelfstandig bestaan en ook allebei volwaardig voetbalaanbod weten te organiseren. Dit heeft tot gevolg dat ook voor beide verenigingen een volwaardige sportaccommodatie nodig is.

Deze conclusie is gebaseerd op prognoses van ledenaantallen (via KNVB en NOC*NSF), verder op genoemde mogelijkheden voor als er in de toekomst te weinig spelers, trainers of vrijwilligers zullen zijn en tenslotte op eventuele samenwerkingsmogelijkheden en -partners in hun directe omgeving. Hierbij noemden beide verenigingen meerdere opties voor samenwerking met anderen, maar geen daarvan was een samenwerking met de andere voetbalclub.

Bijlage 1	Beweegaanbieders die meegewerkt hebben aan het onderzoek
Bijlage 2	Vragenlijst Beweegaanbieders Ameland
Bijlage 3	Begeleidende tekst bij vragenlijst Beweegaanbieders

Bijlage 1: Beweegaanbieders die meegewerkt hebben aan het onderzoek

SC Amelandia	Yvonne IJnsen Jan Jaap Werkman	Voetbal, volleybal, tennis, badminton en zaalvoetbal
VV Geel Wit	André de Jong	Voetbal
ATC (Amelander Tennisclub)	Boudewijn Bakema	Tennis
Sportclub Nes-Buren	Gerry Oud	Volleybal, badminton, gymnastiek, turnen (is gestopt), boksen en zaalhockey
Vakantiepark Klein Vaarwater	Paul van der Wal	Fitness, zwemmen (aanbod voor diverse doelgroepen), op de huidige tennisbaan wordt een padelbaan gerealiseerd.
Golfvereniging Ameland	Dirk-Jan Bender	Golf
Amelander Men- en rijvereniging	Gunda Brunotte	Paardrijden: dressuur en menen
Fysio Metz de Boer	Gerard Metz	Bewegen gerelateerd aan therapie
Bodyshape Ameland	Marion Selbach	Buiten fitness, divers aanbod voor de doelgroep 16+ tot 70+.
Sociaal Cultureel Werk Ameland	Kleis Pit	Beweegaanbod waar interesse voor is zoals bijvoorbeeld judo
CAT Club Ameland	Geert de Jong	Catamaran varen
Yoga met Judith	Judith Graafsma	Yoga

Alle bovenstaande personen, aangevuld met Brenda Metz (buurtsportcoach) en Pedro Kooiker (gemeente Ameland), willen we heel hartelijk bedanken voor hun tijd en voor hun enthousiaste medewerking aan het onderzoek.

Beweegaanbieders die niet meegenomen zijn in het onderzoek:

Beach rugby Ameland	Is een evenement, met enkele lessen eraan voorafgaand in het voorjaar. Geen structureel beweegaanbod. Gesproken met Peter Brouwer en Brenda Metz.
Biljart in Dorpshuis Buren	Is onvoldoende lichamelijk actief om als sport of bewegen te betitelen. Hier is niet mee gesproken.
Watersportvereniging Ameland	Is vooral een jachthaven, weinig tot geen watersport-activiteiten meer. Cat Club Ameland is onderdeel van de watersportvereniging. Gesproken met Erik Schuurman.
Openluchtzwembad de Schalken (Camping Roosdunen)	Camping Roosdunen profileert zich niet als beweegaanbieder en biedt geen beweeglessen aan. Om die reden zijn de midgetgolfbaan, de tennisbaan en het zwembad van Camping Roosdunen niet meegenomen in het onderzoek.
Beweegzorg Ameland	Anders dan fysiopraktijk Metz de Boer is fysiopraktijk Beweegzorg Ameland ten tijde van dit onderzoek niet beschouwd als beweegaanbieder. Zij zijn daarom niet meegenomen in dit onderzoek. Op dit moment wordt er echter gewerkt aan het ontwikkelen van beweegaanbod specifiek voor senioren en zouden zij dus wel als beweegaanbieder beschouwd moeten worden.

Bijlage 2: Vragenlijst beweegaanbieders Ameland

	Vraag	Antwoord
1.	Naam van vereniging of beweegaanbieder: Naam van contactpersoon: Telefoonnummer: Sportaccommodatie waarvan gebruik gemaakt wordt:	
2.	Waar zijn jullie als vereniging/ sportaanbieder trots op?	
3.	Wat gaat er in het algemeen goed? En waarom gaat dit goed?	
4.	Welke ontwikkelingen hebben jullie gezien in de afgelopen vijf jaar qua ledenaantallen? (stijging, daling, verjonging, switchend naar andere tak van sport binnen onze vereniging?) En zijn er maatschappelijke ontwikkelingen en trends die direct invloed hebben (gehad) op het aantal leden? (meer ongeorganiseerd sporten, corona etc.) Vraag voor met name de commerciële beweegaanbieders en voor verenigingen met baanverhuur: Zijn er veranderingen geweest in typen lidmaatschap (bv seizoenslidmaatschap of toeristenpas)?	
5.	Zijn er de afgelopen vijf jaar veranderingen geweest in jullie beweegaanbod? Is er nieuw aanbod bijgekomen of zijn er activiteiten gestopt?	
6.	Wat zijn jullie uitdagingen voor de nabije en verdere toekomst? Waarmee zou je geholpen willen worden? En hoe zou die hulp eruit moeten zien? En wat zou je hier als vereniging zelf in kunnen betekenen?	

7.	Vraag voor met name de sportverenigingen: In hoeverre zijn de volgende aspecten voor jullie als vereniging/ sportaanbieder een knelpunt: - Te weinig leden of terugloop van leden - Onvoldoende vrijwilligers - Accommodatie volstaat niet (meer) - Achterstallig onderhoud - Financiële problemen - Moeite met vinden/behouden van sponsors - Onvoldoende bestuurlijk kader: bestuurs- en commissieleden - Onvoldoende technisch kader: trainers, begeleiders en scheidsrechters -	Graag aangeven met een cijfer tussen 1-5: 1= is absoluut een groot knelpunt 5= is helemaal geen knelpunt
8.	In hoeverre houdt jullie vereniging of organisatie zich bezig met de volgende activiteiten: - Vernieuwen of aanvullen van het beweegaanbod - Opstellen/vernieuwen van visie en beleid voor de toekomst - Benaderen van andere doelgroepen dan de gebruikelijke doelgroepen binnen jullie club - Samenwerking (eventueel een fusie) met andere sportaanbieders - Samenwerking met andere organisaties dan sport -	Graag aangeven met een cijfer tussen 1-5: 1= houden we ons niet mee bezig 5= heeft ons volle aandacht
9.	Om welke reden(en) is jullie vereniging/ sportaanbod van belang voor Ameland?	
10.	Wat leeft er verder binnen jullie vereniging waar wij niet naar gevraagd hebben?	

Bijlage 3: Begeleidende tekst bij vragenlijst beweegaanbieders

Beste verenigingsbestuurder of beweegaanbieder op Ameland,

Voor de gemeente Ameland onderzoekt Sport Fryslân wat ervoor nodig is om de Amelanders sportaanbieders vitaal en toekomstbestendig te maken en te houden. Vlak voor de zomer hebben we daar met enkele sportaanbieders al even kort telefonisch over gesproken.

Om een goed antwoord te kunnen geven op de vraag van de gemeente, willen we graag zicht krijgen op het huidige sportaanbod op het eiland, zowel van verenigingen als van andere aanbieders en organisaties.

In de laatste week van oktober en de eerste week van november gaan we daarom een belronde doen en gaan we ook graag met uw vereniging/organisatie in gesprek.

Mocht u een specifieke voorkeur voor een dag of tijd hebben, laat het dan aan ons weten.

Tijdens dat gesprek komen de vragen aan de orde die in de bijlage staan. Het gesprek zal ongeveer 20 minuten duren. Misschien vindt u het prettig om de vragen vooraf met anderen binnen uw vereniging voor te bereiden, maar dat is niet per se noodzakelijk.

Uw vereniging of organisatie is bij ons bekend met het mailadres waarop u deze mail ontvangt en met de volgende contactpersoon en telefoonnummer: _____

Mocht het handiger zijn als wij het gesprek met iemand anders voeren, wilt u dan de naam en het telefoonnummer van deze nieuwe contactpersoon aan ons doorgeven?

Voor vragen of meer informatie kunt u gerust bellen of mailen.

Met vriendelijke groet,